

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 5.

V Ljubljani, v soboto 31. januarja 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani. Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Delajmo!

Delo je življenje, brezdelje je smrt. Pri nas vsled skrajno neugodnih političnih razmer pravo narodnogospodarsko delo zlasti po mestih nekako zaostaja. Oživimo se, iščimo si poti do življenja in do gospodarskega napredka!

Dve vprašanji se nam zdita v tem oziru pred vsem uvaževanja vredni: Našim obrtnikom po mestih in trgih preskrbeti sredstva za povzdigo obrtnega dela in pa prometne zveze za razvoj trgovine.

Obrtno delo se da povzdigniti dandanes, ko konkurenca velike tovarniške industrije mori male obrtnike, samo s tem, da si pridobimo naši obrtniki v porabo stroje, kateri jim dajo moč, da proizvajajo več in hitreje, kakor doslej. Drugod imajo mali obrtniki na razpolago že električno silo, katera tudi v majhnih delavnicah že goni za malo obrt pripravnost stroje. Pri nas bi se dalo to doseči samo po obrtni organizaciji posameznih strok. Združevanje bi podvojilo gospodarske sile, in rešilo pogina naše male obrti.

A treba je tudi posameznih zvez. Le pogledajte v Nižjo Avstrijo ali na Češko! Kaka mreža železnic je položena čez te pokrajine! Prebivalstvo je živahno in veselo dela, ker lahko v denar spravlja svoje izdelke. A pri nas smo v tem oziru še vedno na slabem.

Z vezeljem smo pozdravljali lansko leto članke gosp. dvornega svetnika Šukljeja o belokranjski železnici. Ta bi v Novo mesto, Metliko in Črnomelj spravila novo življenje in krepkejša gibanja. Žal, da je doslej ostalo vse samo pri onih člankih. Med prebivalstvom samim še ni bilo pravega odziva. A upamo, da pride tudi do tega.

Zdaj beležimo zopet nov pojav življenja, ki kaže, da se še določijo, kateri dalje mislijo, kakor navadni v mišljenju zaostali liberalni malomeščani. Sestavil se je odbor mož, kateri so pre-

vzeli nalogo, skrbeti, da se zgradi železnica Škofja Loka-Železniki.

Ta progá se nam zdi važna iz več ozirov. Prvič bi se po njej veliko lažje izkoristili lepi gozdovi v Jelovici in krasna Selška dolina bi se odprla prometu. Potem je pa za Škofjo Loko, katera leži tako lepo ob ustju Poljanske in Selške doline, naravna potreba, da poleg nesrečno izpeljane državne železnice dobi novo prometno zvezo. Škofja Loka je zdaj potisnjena v stran. Promet se je potegnil gori proti Kranju, kateri je naravno središče za širno gorenjsko stran. Škofja Loka je pa pri tem padla na gospodarsko nižjo stopinjo. Ni zveze, ni zaslužka, ni življenja, ni dohodka. Ako se Škofja Loka z novo železnico dvigne, se bo za ves lep kos slovenske domovine, ki leži za njo, začela nova doba.

In tam zadaj stoje Železniki! Nekdaj cvetoč, imovit kraj, zdaj brez zaslužka in prihodnosti! Kakor mrtvi leže tam zadaj, a treba jim je dati le prave zveze s svetom, in novo življenje bi prešinilo tamošnje, za obrtno delo od nekdanj vneto prebivalstvo! Vsa gorenjska stran bi se povzdignila, in tudi Kranj bi ne imel škode od take železnice. Ravno nasprotno: Olajšani promet bi koristil tudi njemu.

In potem ne smemo prezreti, da ako se uresniči projekt Škofja Loka-Železniki, potem je država prisiljena, da izpelje železnico še dalje in jo zveže z novo bohinjsko železnico, katera pri Podbrdu prestopa na Goriško. Zveza Ljubljana-Škofja Loka-Gorica bi bila nujno potrebna. Kaj pa ima Kranjska dežela od te bohinjske železnice, za katero je bilo toliko bojov? Samo majhen kosček naše dežele preseka ta progá: Od Jesenic se zasluče takoj v Bohinj in izgine v veliko luknjo pod Črno prstjo! Iz Ljubljane se bo treba voziti gori na Jesenice, in od tam v ostrem kotu nazaj na Goriško. Temu nedostatku bi odpomogla ta nova progá. In slednjič bi bilo gospodarsko dviganje Škofje Loke tudi

važno za Idrijo, ker bi bila tam bližje uresničanja zveza Idrija-Škofja Loka.

Tako se nam odpira ob tem premišljevanju cela vrsta važnih prometnih problemov, kateri bi utegnili dati novo in krepkejšo lice velikemu delu naše domovine.

S zadovoljstvom konstatiramo, da so kat. narodni poslanci takoj izprevideli važnost tega problema. Dr. Šusteršič, Pogačnik in tovariši so precej interpelirali v državnem zboru železniškega ministra, ali je voljan podpirati zgradbo nameravane železnice Škofja Loka-Železniki in so ga opozorili naj gre temu podjetju na roko. S tem so opozorili vlado in v javnosti obrnili pozornost na nameravano železnico.

Seveda bi bilo pri tem pričakovati, da bi se bil oglasil n. pr. dr. Tavčar, ki se tolikokrat vozi skozi Škofjo Loko. A ta vidi samo „klerikalce“ drugega nič... In poslanec Škofje Loke v državnem zboru, g. dr. Ferjančič, bi bil moral vendar prehiteti katoliško-narodne poslance! A on ima zdaj najbrže mnogo drugih opravil, odkar je nadsvetnik extra statum... In kranjski Pirc ima tudi mnogo opravka s tistim neumnim „Gorenjcem“...

No, katoliško-narodni poslanci so si zaslužili zahvalo Ločanov, Železnikarjev in vseh prebivalcev selške doline. Upajmo, da se ta zadeva srečno izvrši v propeh in korst naši domovini!

Poročila iz mest in trgov.

Kranj, 27. jan. (Ciril Pirc in ženske). V zadnjem „Gorenjcu“ poroča Ciril Pirc, zakaj so Kranjci klerikalci, rekoč: „Vsak Kranjec je velik babjek“. Ker so torej naši Kranjci „veliki babjeki“, se v svoji babji udanosti boje zameriti se ženskemu spolu in se radi tega ne upajo upreti niti najneumnejši ženski želji, ampak se

Božja roka.

V divje romantični dolini reke Taje leži ob avstrijski severozapadni železnici mični trg Frain. Vsled svoje lepe lege privabi vsako poletje mnogo obiskovalcev. Nad prijaznim trgov kipi visoko v nebo mogočna skala in vrh nje stoji močan grad. Ozidja in stolpov sicer nima dandanes več, namestu njih se leskeče v solnčnem zlatu cela vrsta oken, a pozna se gradu na prvi hip, da je bil nekdanj močna trdnjava, ki se je mogla uspešno ustavljati sovražnim napadom. In tak je bil ta grad svoje dni v resnici.

Ko je nastopil vlado v avstrijskih deželah Friderik Bojeviti, zadnji biser v kroni Babenberžanov, sta se mu uprli Češka in Ogrska, a največ preglavice mu je napravljala rodovina Kuenrinžanov, zlasti Hadmar, zvan pes, in Henrik, ki sta imela tedaj mnogo moči in veljave. Imela nista le pečata avstrijskih posesti v svojih rokah, ampak že od Leopolda jima je bil izročen v varstvo celo bogati vojvodski zaklad. V svoji lakomnosti in sovraštvu do Friderika, ki jima je bil že nekoliko jel stopati na prste, sta izkušala vzbuditi Dunajčanom nezaupljivost do njih novega kneza, češ, da jim ne bo potrdil njih pravic in svoboščin. Ko sta

nekega dne izvedela, da Friderika ni doma, sta dala pri belem dnevu odpeljati vojvodski zaklad na voze na svoja gradova Frain in Dürrenstein; največ sta spravila v Frain, ker se jima je zdelo tu najbolj varno, a dunajske meščane sta preslepila, češ, da sta to naredila vsled varnosti, da bo zaklad boljše spravljen, in pa, da sta se tako domenila s Friderikom.

Ko sta si bila prisvojila neznanske zaklade, sta jela misliti na to, kako bi si jih obvarovala za vselej. Utrdila sta svoje gradove, zlasti Frain, ter jih obzidala z mogočnim zidovjem, potem sta se pa klatila po okolici, ropala in morila. Posebno dobro jima je služil pri tem silni, takozvani roparski stolp v Znojmu, ki se je nedavno porušil. Kakor pripovedujejo, je vodil iz njega 30 km dolg podzemeljski hodnik do Fraina. Najbolj grozovit je bil Hadmar. V zaupanju na svoje nepremagljive gradove se ni zmenil za nobeno človeško postavo. Kogar je dal vreti v temnico, ta ni prišel nikoli več živ iz nje, naj bi mu bil ponudil še tako visoko odkupnino. Moral je umreti ali lakote v ječi, ali pa skočiti s skalnate višine v Tajo in najti tu svoj mrzli grob. Tako je pokopala Taja mnogo nedolžnih ujetnikov v svojih valovih, in mnogo jih je pomrlo v globoki ječi; zaman so klicali na pomoč, noben rešitelj ni mogel do njih.

Na nekem takem roparskem napadu je uje Hadmar, drugi Atila, imenitnega viteza Hugona, ki je bil poseben prijatelj Friderika Bojevitega. Zastonj se je branil hrabri vitez. Hadmar ga je uklenil in ukazal odpeljati skozi neki drugi podzemeljski rov v grozno ječo na Frainu. Hugo si je pač ogledal in zapomnil vsa pota, a kaj, ko niti malo ni mogel upati, da bi prišel še kdaj živ iz ječe. Kmalu se je odločila njegova usoda, in peljali so ga na skalnati rob, odkoder je moral skočiti v reko. Kot peklenščeki so režali vanj grajski hlapci in ga priganjali, naj skoči raz skalino. Hugo se ozre proti nebu, priporoči svojo dušo Vsemogočnemu, se prekriža, potem pa skoči v silni prepad. Peklenški krohot njegovih morilcev ga je spremljal v globočino...

Mladi Friderik se je zgražal nad takimi in enakimi grozovitostmi, ko se je vrnil domov. Izprva ni verjel, da bi bilo res toliko resnice na tem, a prepričal se je sam. Velika večina plemstva in prebivalstva glavnega mesta mu je bila sovražna. Globoko ga je tudi bolelo, ko je videl, da so mu ugrabili zaklad, in da so izdani njegovi najbolj tajni naklepi.

Toda le slabotno, malodušno srce obupa, ko ugleda bližajočo se nevarnost, a neustrašeno, krepko srce ne pomišlja dolgo, ampak prične

zavoljo ljubega miru raje pohlevno primejo za krila žensk in skupno capljajo v procesijah za „gospodi“ (duhovni)! — Če je Ciril pri teh procesijah videl capljati za ženskim krilom svojega tasta sv. Telesa dan, ali Rakovčevega Johana, ko je na Brezje rajžal, ali dr. Štempiharja, ko je šel sv. Jošta obiskat, nam ni znano. To naj se gospodje, ki se čutijo prizadete, sami ž njim zmenijo. Pač pa nam je znanega nekaj družega. Pri zadnjih občinskih volitvah v Kranju so se gospodje liberalci vsi skupaj pohlevno prijeli za krila žensk in v procesijah pricapljali z njihovimi pooblastili na volišče. Edino ženske so jih rešile. Zato naj pa Pirc čez ženske nikar preveč ne zabavlja. Slep ne pojdejo pač nikdar več pod njegovo komando, ker se hujuje nad procesijami. Če bo pa le preveč zabavljaj čez vero in procesije, ga bo pa na zadnje pustila še stara Sajovčevka, ki je zdaj najboljša njegova zagovornica.

Na železnici od Ljubljane do Kranja se je te dni enkrat slišal ta-le pogovor: Gospod: „Čemšenikar bo premajhen“. Gospa: „O, še turbino bo gnal, potlej pa ves Kranj in vso okolico napajal. Le berite ‚Gorenjca‘, ta vse po pravici pove, kar piše.“ Gospod: „Hm, hm!“ Čez nekoliko časa vpraša gospod na tistem sosedu: „Katera pa je ta gospa?“ Odgovor: „Sajevčevka iz Kranja, Pircve žene mati“. Gospod jo je pustil in samo še rekel: „A ja, potlej pa že!“

Izobraž. in zab. društvo „Kranj“ v Kranju priredi v nedeljo ob 5. uri zopet predavanje v društvenih prostorih. Predaval bode g. prof. E. Jarc.

Predavanje v Kranju. V nedeljo je predaval v prostorih izobraževalnega in zabavnega društva „Kranj“ g. prof. dr. Jožef Debevc o prostosti. Govoril je o prostosti volje, katero zanikujejo nasprotniki krščanstva o prostosti mišljenja, tiska, o svobodni konkurenci i. t. d. Le sv. kat. cerkev oznanjuje pravo prostost. — V nedeljo 1. febr. bo predaval ob 5. popoldne v društvu g. prof. E. Jarc in sicer o novejših prometnih sredstvih.

Iz Idrije, dne 25. jan. O naši cesti do Logatca se sedaj pri nas veliko govori. Naša „Jednakopravnost“ ji je hotela posvetiti več člankov z novim letom. Takoj v prvi številki si je nad črto imenitno zapisala: Naše ceste I. Čakali smo nadaljevanja in bili smo gotovi, da se konča s pozivom na našega deželne poslanca, naj vendar on kaj stori v tem oziru. Ti pozivi so namreč že tako prišli v navado, da bi jih kar pogrešali, ko bi v „Jednakopravnosti“ izostali. A kar naenkrat se o naši cesti več ne piše, obetnega nadaljevanja ni, pač pa se mesto tega zahteva v Idrijo okrajno glavarstvo ali pa vsaj expozitura njegova. Naravno, da se konča članek: g. Arko, pokažite svojo delavnost i. t. d. Vgibali smo, kaj je neki vzrok temu prevratu. Tako oblastveno so pisali, da ne bodo mirovali

prej, dokler ne dosežejo zboljšanja ceste. A cesta je še vedno v istem stanu, gospoda pa miruje.

G. državni poslanec dr. Žitnik nam je razjasnil uganko. V „Slovenca“ je namreč prejšnji teden razkril, da je že pred dvema leti pisal načelniku cestnega odbora glede ceste Kalce-Idrija, a še odgovora ni dobil. Ministerstvo je zahtevalo pojasnil o tej cesti, a preteklo je dva in pol leta, pa še ni dospel odgovor na Dunaj. Tedaj tako malo se menijo poklicani možaki za to cesto, ni čuda potem, da je v takem stanu. Sedaj smo tudi na čistem, zakaj „Jednakopravnost“ člankov ne nadaljuje in z običajnim pozivom na našega deželne poslanca ne konča. Končati bi se namreč moral: Ti poslanec, vzemi no dolgo palico v roke in priganjaj zaspane možake na delo! Skrajni čas je že, da kaj store. Ta cesta je med vsemi deželnimi cestami najbolj zanemarjena, a za njo je odločena največja svota za popraviljanje. Za njo plačuje dežela enako, kakor za druge deželne ceste, a država še posebej prispeva z zdatnim zneskom 4000 kron za njeno vzdrževanje!

A palica bi prvo zadela našega načelnika cestnega odbora Grudna in njegovega svetovalca, odbornika in tehničnega voditelja Svobodo. Opomnila bi ju: Premalo je se samo voziti na komisije, možko zdrčati v kako vas, se držati tako modro, da ju takoj izvolijo za častna občana, več je treba storiti. Dobi se za naše ceste 10.000 na leto na davkih, poleg tega še posebej državni prispevek 2000 gld. za cesto Kalce-Idrija, s tako svoto se vendar več stori, kakor dosedaj kaže slaba cesta, ali vsaj odgovorita na stavljena vprašanja. A ta dva sta naprednjaka in liberalci liberalcu ne skljuje oči, naj še tako grozi. Zato se napovedan članek „Naše ceste I.“ ne nadaljuje, zato se g. Arko ne pozivlja na delo. In palica bi še všinila večino deželne odbora, v prvi vrsti njegovega komandanta dr. Tavčarja. A ta prvak kaj tacega nima rad. Enkrat se je „Jednakopravnost“ spozabila in opomnila gospoda doktorja njegove dolžnosti v znani aferi nemških turnarjev. A lev je tako glasno zagrmel v Ljubljani, da so se tresli prizadeti celo v Idriji in od istega časa si več ne upajo dražiti leva.

Palica bi celo segla do naše deželne vlade. Ali to bi bilo prehudu. Tam so mogočni gospodje, še vse hujši kakor v Idriji. Zatorej vtihnimo in ne bodimo preglasni, da naš krik ne odmeva čez gore našega kotla.

Značilno kaj ne, je naše gospodarstvo. Pri kakih volitvah se na vsa usta govori, kaj vse stori napredna gospoda za vsestranski napredek, dejanja pa kažejo, da se še toliko ne potrudijo, da bi v 2 in pol leta skovali odgovor, glede nekaj kilometrov dolge ceste. In do tega se ne povspne vsa liberalna učenost začeni pri našem cestnem odboru preko deželne odbora tja gori do deželne vlade. Potem se pa napredna go-

spoda — nemška in slovenska — še čudi, da ljudstvo ne mara za njo. Ste li res tako kratkovidni, da se ziblujete v sladkih mislih, ljudstvo je le tu za plačevanje, ne ve pa zakaj nosi težko prihranjene novce v c. kr. davkarijo, ni poučeno, kako se ti davki razdele, kaj se ž njimi name-rava in kaj se v resnici stori?

Vam pa, gospod urednik, na uho povem, da tudi v našem mestu ni nič boljše. Idrija je prvo mesto za Ljubljano, tako se radi bahamo. Poglejte pa našo „Rožno ulico!“ V sredi mesta je, vozovi in polno ljudi prihaja vsako uro po njej. Tikoma ozke ceste je speljan kanal, zidan, a ne obokan. Deske ga pokrivajo. A še te so nalomljene in trhljane, na večih krajih popolnoma strte, da se ložje razkrajja in izpuhteva stoječa tekočina. Od tod je tudi cesta dobila ime „Rožne ulice“, ker po vijolicah diši. K sreči je sedaj v trdem mrazu vse zamrznjeno po vodotoku, a zato pa nevarnejše, da človek izpodrsne, ter se neprostovoljno ustavi v jarku. Zadnjič se je pripetilo obloženemu vozu, da je polomil zidano in leseno ograjo, ker se je vsled slabega pokritja kanala preveč nagnil na napačno stran in obtičal v vodotoku. Ko bi bilo tako gospodarstvo v kaki kmečki vasi, bi takoj žandarji naznanili nemarnost in naglo bi prišel od politične oblasti ukaz, naj se takoj popravi. A pri nas ne smejo žandarji vmes posegati, ker imamo svojega policaja. Ta pa se ve ne bo svojega šefa tožil, ali ga opominjal, kaj je njegova dolžnost.

Nikar pa ne mislite, da smo preveč sitni, da takoj zavpijemo, če se kaj polomi in precej ne popravi. V takem stanu se nahaja vodotok pri eni glavnih ulic našega mesta že od jeseni, torej skoraj pol leta. Zato so tudi ljudje govorili, čitajoč članek „Naše ceste I.“: Ta hodi skozi gozd po drva, predalec gleda, zato ne opazi okoli sebe dreves. Tam se jezi radi poprave, ki bi stala tisočake, a tu zanemarja, kar bi veljalo par kronc za nove dile.

Tako napredujemo. Liberalci oskrbujejo cesto to in ono stran Idrije. In tujci, dohajoči v naše mesto, se čudijo napredku našega gospodarstva, ali mu tudi hvalo pojo, kakor naši naprednjaki sami sebi? Najbrž, da ne!

Domače novice.

Nemškoslovenska zveza in Gorenjska.

Iz gorenjske doline se nam piše: Sedaj ko so burne jeseniške volitve končane ne bo škodilo, ako se nekoliko z Jesenic ozremo po dolini navzgor in navzdol. Nikakor nismo mnenja, kakor „Narod“ ki je trdil da so bile te volitve samo lokalnega pomena, seveda vsled odvisnosti od barona Schwegelna, ampak mi trdimo z vsem povdarkom, da so bile jeseniške volitve velikanskega pomena za vso Gorenjsko in sploh za vso Kranjsko. Kajti to je bil prvi nemški naskok

takoj s pogumom in vstrajnostjo svoje delo. Tak je bil Friderik. Ko so utihnili Čehi in Ogri, se je jel pripravljati, kako bi se lotil Znojma, ki ga je branil Hadmar sam, ker je njegov brat Henrik moral braniti grad Dürrenstein ob Donavi. Znojmo je imel Friderik kmalu v svojih rokah; Hadmar je bežal iz roparskega stolpa v grad Frain. Podzemski vhod je dal potem popolnoma zakriti, tako, da bi ga Friderik ne bil zasledil, dasi ni nič vedel o tem rovu. Čudno se je seveda zdelo Frideriku, kako je mogel ubežati Hadmar iz mesta tako neopažen. Tudi Dürrenstein se je konečno udal Frideriku.

Kar ostrmel je vojvoda, ko je izvedel, da je Hadmar že v skalnatem gradu Frainu. To ga je spet popolnoma potrl. Šel ga je s svojo vojsko takoj oblegat. Nekega dne stopi v njegov šotor vitez, ki ga je vojvoda takoj izpoznal. Čelo se mu je hipoma razjasnilo in nove nade so mu napolnile srce. Nobeden drugi ni bil, kot vitez Hugo, ki je bil moral skočiti z visoke skale na Hadmarjevem gradu v Tajo. Spoštljivo poklekne pred Friderika in se mu ponudi v službo.

Kmalu so izvedeli o njegovi čudoviti resitvi. Nebo samo, večni Gospod, je obvaroval Hugona, da se pri padcu ni razbil ob skalah in da ga niso pokopali mrzli valovi reke Taje. Srečno je

padel ravno med veje nekega drevesa in obvisel na njih, dokler se ni zavedel in se rešil iz neugodnega, ali bolje ugodnega položaja. Pri padcu se je pač zelo potolkel in le z veliko težavo je splezal po skali na obrežje reke ter potem prišel srečno domov na svoj grad.

Hugo in Friderik sta sklenila se polastiti gradu z zvijačo, kajti s silo ni bilo upanja, da bi se dalo kaj opraviti. Sklenila sta tedaj poskati oni skrivni podzemeljski rov, po katerem je bil takrat odpeljan Hugo, in tu iz zasede naskočiti sovražnika. Po dolgem iskanju najdeta naposled v gostem gozdu proti Wolframitzkirchenu uhod v neko jamo, ki je bil zakrit z močnim omrežjem. Iz jame se je čul vrišč Hadmarjeve vojske. Kmalu pade omrežje, in iz jame stopi nekaj hlapcev ogleduhov. Iz zasede pa planejo v istem hipu kot maščevalni angeli vojvodski bojovníki in po kratkem, a ljutem klanju so si priborili ustov in podzemeljski rov in tako dohod v grad. Krvav boj se vname, in ni trajalo dolgo, pa je bil grad Frain v oblasti Friderikovi. Krvočnega Hadmarja so pripeljali uklenjenega pred vojvodo na oni rob skale, odkoder je skočil pred nekaj časom Hugo.

Nič več ni žarel Hadmarju v obeh divji plamen krvoločnosti, moten mu je bil pogled, kajti vsa nebrojna množina njegovih hudodelstev

mu je stopila pred dušo, vest ga je je jela mučiti in mu govoriti, da bo prejel kmalu plačilo za svoje hudobije ne le v globokem prepadu in v mrzli vodi, ampak še mnogo globlje, na dnu večnega pekla . . .

Vojvoda Friderik izroči Hadmarja Hugonu, ki je stal s zakritim obrazom in krvavim mečem zraven Friderika, rekoč: „Zaslужil je smrt, in vam, hrabri vitez Hugo, izročam sodbo nad njim“.

Hugo potisne mrežo raz obraz in stopi pred Hadmarja. Kdo popiše grozo in strah Hadmarja, ko ugleda pred seboj onega, ki ga je imel že zdavnaj za mrtvega, kot svojega maščevalca? Uverjen je bil, da ga je poslala užaljena vse-mogočnost neskončno pravičnega Boga z onega sveta, da sa maščuje nad njegovimi hudobijami. Skoraj nezavesten se zgrudi Hadmar pred Hugona na tla in prosi milosti in usmiljenja.

Hugo pa je ravnal prav viteško s svojim sovražnikom. Na njegovo priprošnjo je odpustil vojvoda obema bratoma Kuenrinžanoma. Potr na duši in na telesu je živel Hadmar še nekoliko časa v pokori, toda neznosna teža njegovih hudobij mu je kmalu zamorila nekedaj tako kamenito srce.

na slovensko občino, in to, kar se je danes zgodilo na Jesenicah, to se zna zgoditi jutri kje drugje. Zgodilo bi se pa gotovo hitro, če bi Jesenice padle. — Vsa Gorenjska dolina je od tovarnen nekako odvisna. Tam gori v Beliški imajo šulferajnsko šolo, nemškonacionalnega učitelja, in tovarno ki je last nemškega protestanta. Večina delavcev je sicer naša; toda v narodnem in verskem oziru jim tovarna gotovo ne koristi. Radeška občina je kolikor toliko odvisna od tovarne, kajti večina moških dela v tovarni. Kranjska Gora je sicer slovenska občina, pa tudi tukaj je mnogo nepotrebne nemškutarije. Bližnji slap Pišence ima velikansko vodno moč, pa domačini je ne znajo izkoristiti. Prišel bo pa gotovo kak tujec-žid, naredil bo tovarno in Kranjska Gora bo odvisna od nemške milosti. Na Dovjem je velika tovarna za cement. Polovica ljudi živi od tovarne, ki je v nemški posesti. Če bi Jesenice padle, čujte g. dr. Tavčar, bi prav gotovo ondi Nemci tudi Dovje naskočili. Sosednja vas Jesenic je Javornik. Ker je Jesenicam najbližji, ostanimo danes nekoliko pri Javorniku. Industrijska družba zidala si je pred par leti na nekdanjem baron Zoizovem posestvu tik železniške postaje prostorno tovarno za izdelavo železnih plat. Gonilna moč je vodna, od 600 m. visokega izvira javorniškega potoka je napeljana po močnih železnih ceveh voda, ki z velikansko silo goni vse tovarniške stroje. Mi zoper taka podjetja nimamo ničesar, če tudi z vso smelostjo trdimo, da so posestniki na preveč popustljiv način družbi vodo prodali, a da naj se pa s takimi podjetji ima potujčevati naše ljudstvo, zlasti naša mladina, take nakane pa moramo odločno zavračati. Prav gotovo je, če bi Jesenice padle, da bi bil Javornik prvi na vrsti. Zakaj? En pogled v preteklost nam bo vse pojasnil. V pretečenem letu čutila je namreč industrijska družba na enkrat veliko potrebo po nemški šoli in sklenila zato zidati poslopje, najbrž tudi z šulferajnskim denarjem, mej Savo in Javornikom. Treba bi ji bilo zato nakano dobiti le zadostno število otrok, to je jeseniški in koroškobelski šolski okoliš raztrgati, Savo in Javornik pa skupno spraviti v en šolski okraj z nemško štirirazredno šolo. Šoli na Koroški Beli je pa tedaj manjkalo prostora in družbina ponudba za razkosanje šolskega okoliša in zidanje nove šole na njen lasten račun bila je sila zapeljiva, ker koroškobelska občina bi si bila na ta način otresla težko breme raz sebe. Ko se je vršila ravno o tem jako burna seja, prišel je zraven celo družbin ravnatelj Lukman, ki je hotel s svojimi lepimi besedami in obljubami pregovoriti občinski odbor, da se vda njegovej želji. In v tej hudej izkušnji ostal je odbor neomahljiv in sklenil, da zida sam raje štirirazredno šolo pa slovensko, kakor pa trgati svoj šolski okoliš in ga vdinjati v nemške namene. Pač ni za tako občino malenkost 40.000 K, katere bode šola stala, a možaki so raje naložili to veliko breme si na svoje rame, kakor pa izdati svoje otroke nemški kulturi. Vsa čast takemu odboru! Ko je tedaj družba uvidela, da na ta način ne pride do svojega cija, nastopila je drugo pot, dobiti je hotela namreč občinski jeseniški odbor v svoje roke. Kadar si prisvoji popolnoma oblast v tej občini, tedaj plane tudi na koroškobelsko in če se ji tudi to posreči, potem je pri svojem cilju. In ta cilj je: Savo in Javornik spraviti v jedno nemško občino z nemško štirirazrednico na občinske stroške, počasi si priboriti tudi nemško župnijo z nemškim duhovnikom in tako nastala bi sredi popolnoma slovenskega idioma nepremagljiva nemška naselbina polna heilovcev in losvonromcev. Na vsaki strani pa bi dve raztrgani občini Jesenice in Koroška Bela žalostno gledali, kakó se košati oholi Nemec na njuni zemlji. Ravno zato pa moramo iskreno pozdravljati Jeseniško zmago. Da se je v tej borbi zavzel „Narod“ za industrijsko družbo, temu se ne moremo čuditi, saj je Luckman prijatelj barona Schwegelna, ta je prijatelj dr. Tavčarja, ki je „Narodov“ urednik. Vemo sicer, da je „Narod“ v zadnjem času to taktiko spremenil, pa ne iz prepričanja, ampak ker je bil v to prisiljen. Jeseniški liberalci so pisali „Narodu“ mnogo dopisov, pa vsi so romali v koš, še le potem ko so šli nekateri liberalci sami v Ljubljano

v „Narodovo“ uredništvo, šele potem se je zavzel za slovensko stranko, ker se je bal za naročnike! V tem boju smo videli vso zlobnost liberalizma. Tisti častni člani, katere je nekdanji liberalni občinski odbor izvolil ker se je bal klerikalcev, ravno tisti so glasovali proti Slovencem, baron Schwegel se je z jednim pooblastilom celo iz Dunaja pripeljal, liberalni nadučitelj Medic je volil z Nemci, „Narod“ je pa le še pisal, da se gre le za tovarniško stranko. Čuli smo, da je tako pisalo zato, ker je bil g. Luckman v uredništvu „Narodovem“! Naj bo že kakor hoče, to pa rečemo odkrito, da je sedanje liberalno učiteljstvo jako nezanesljivo, da je treba našim županom silno opreznim biti, in da je „Narodovo“ početje v tem oziru naravnost škandalozno. „Narod“ se je za volitve zavzel šele potem, ko so bile volitve že končane, zato bomo skrbeli, da se bodo tudi tistim zapeljanim med nami, ki mu še verujejo, odprle oči, da bodo spoznali, da je liberalna stranka, kakor je sedaj, za narodni boj nesposobna!

Naši poslanci za ljudstvo. Slovenski-katoliško-narodni poslanci so pred tednom dni v imenu „Slovanske zveze“ pri vojnem ministerstvu z ozirom na vojaško predlogo odločno zahtevali, da se upoštevajo ljudske želje glede vojaške službe in da se v prvi vrsti pomilosté oni izseljenci, ki so šli iz Avstrije, ne da bi zadostili vojaški službi, in ki se sedaj žele vrniti nazaj v domovino. Minister je obljubil, da bo posebno to zahtevo podpiral. — Isto je dr. Šusteršič že v delegacijah zahteval in ker je „Slovanska zveza“ ena večjih strank ter lahko odločno in vplivno nastopa s svojimi zahtevami, se je nadejati zopet lepega vspeha. Tavčar seve s svojim Ferjančičem in Plantanom ne more tako nastopiti, ker te trojice nihče ne upošteva tako, kakor veliko „Slovansko zvezo“.

Kako se oškoduje občinstvo z „Narodovimi“ inserati? Iz občinstva se nam piše: Že parkrat jezil se je „Slov. Narod“, ker ste Vi osvetlili njegov inseratni del. Takrat se je vedno „Slov. Narod“ izgovarjal nekako z obrtjo in da mora zato inseratni del vsakomur odprt biti. „Slov. Narod“ postavi se torej glede inseratnega dela na trgovsko stališče. A tudi trgovec mora reelen biti. K reelnosti pa spada, da ne trguje z blagom, katero ni nič vredno. Te reelnosti v inseratnem delu „Slov. Naroda“ ni najti. V „Sl. Narodu“ bere se mnogo anonc, ki človeka vlečejo, da bi se podal v naročila itd. Ponujajo se stvari po neverjetno nizki ceni. Nekdo hotel se je prepričati, kaj je na takih ponudbah ter si je naročil nekatere stvari. Razočaranje je bilo nepričakovano. Tako n. pr. prejel je pod anonco „Novo!! Natančno idoča anker-ura s 54 okrasnimi predmeti“ sledeče predmete: 1 uro, stoječo, navadno, iz lesa z navadnim rumenim plehom obita, ura ne funkcijonira, 5 gumbov, 1 verižico plehnato, 1 diadem, 1 uhane, 1 prstan, 1 prsno iglo, 1 brožo, 1 korale, 24 japonskih čudežnih cvetlic. Torej ne 54 marveč samo 37 ničvrednih predmetov, ki se jih dobi v bazarjih po več skupaj za ceno od ene krone naprej. V anonci se trdi, da je sama ura več kot 2 gld. 35 kr. vredna. V resnici pa ni vse skupaj 80 kr. vredno. — Pod anonco „!! Redka prilika!! Čudovito po ceni!“ ponuja se 400 komadov za 1 gld. 80 kr. Pošlje se pa 150 prav kratkih bucik, 56 drobnih kratkih bucik za lase, 20 parov zaponk, 1 špic za smodke, 1 nožek, 5 gumbov, 1 verižica, toaletno ogledalo, 1 peresnik s peresom, 1 milo, 1 srebrni uhani majhni, 1 prstan iz žice, 24 šivank (šivanke so krive in najmanjše vrste), 2 pepite, 1 hudiček, 20 japonskih čudežnih cvetlic, 1 ura, navadna, stoječa, z rumenim plehom obita. Toraj ne 400 marveč le 288 ničvrednih predmetov iste vrste, kakor so zgoraj omenjeni predmeti; tako da ima človek vtis, da razpošilja te stvari ena in ista firma. — „Sl. Narod“ se bo pač izgovarjal, da zamore vsak že iz vsebine anonce posneti, da ne more nič prida blago biti, ki se ponuja. A pomisliti se mora, da marsikaterega osobito neizkušene žene radovednost. Izgovarjal se bode „Narod“ morda tudi s tem, da je v inseratu obljubljen, da se pošiljatev nazaj vzame, ako ne ugaja. A ta obljuba je malo vredna. Ko se je zgoraj navedeno blago naročilo, pridržal si je naročevalec izrecno to pravico. Vendar se mu je

odpisalo, ko je predmete nazaj poslal, da se sprejmejo le tedaj, ako plača za stroške pošiljanja 1 krono. Moralo se je zagroziti s kazensko ovadbo, še le potem se je vrnil denar s poštnim povzetjem. Ali taki neregelnosti trgovci postopajo še drugače. Na poštno spretnico zapišejo, da se pošiljatev sprejme le tedaj nazaj, ako se ne odpre. Ako nakazanec v tem slučaju pošiljatev iz radovednosti ali zato sprejme, ker ni zapazil tega pridržka na poštni spremnici, potem ne more nič storiti in mora pridržati ničvredno šaro. Pod takim pridržkom dobil je tudi neki sodni uradnik blago; potem se je smejal in dejal: „Nič ni za storiti“. Da se da mnogo ljudi zapeljati, dokazuje najbolje to, da se taki inserati v „Slov. Narodu“ vedno bolj množe. Ponuja se obuvale, namizno orodje, sredstvo za rast lasi itd. Takim čudnim kupčijam prišlo bi se kmalu v okom, ko bi prav mnogi pošiljatev naročili s pridržkom, da jih proti povzetju cene in izdatkov vrnejo, ako jim ne ugajajo, in bi potem to tudi storili, ali ako bi se vedno garancija zahtevala, ker se potem sploh nič ne pošlje. Dobro bi bilo v tem oziru kaj delati, ker sem prepričan, da škoda, katero povzročuje taka trgovina, ni majhna. Oškodovani niso le odjemalci, marveč tudi pošteni trgovci, kateri tudi potom inseriranja svoje pošteno blago ponujajo. Kdor pride na lim takim inseratom, kakoršne sem zgoraj omenil, tak ne veruje potem niti inseratom, ki ponujajo res pošteno blago. Morda bodo že te vrstice imele dobre nasledke. „Sl. Narodu“ pa že tu povemo, da mu nihče ne zavida njegovega inseratnega dela; pač pa se mu polaga na srce, naj gleda vsaj nekoliko, da njegov inseratni del ne oškoduje občinstva.

Svečana otvoritev „Rokodelskega doma“, oziroma nove dvorane v Škofji Loki. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Škofji Loki otvori na svečnico dne 2. svečana 1903 svojo novo dvorano na spodnjem trgu št. 71 po tem-le vsporedu: Dopoldne: Ob četrtna 9 uro zjutraj odide društvo z zastavo iz starih prostorov pri „Franceljnu“ v župno cerkev sv. Jakoba. Ob pol 9. uri sv. maša za društvenike, društvene dobrotnike in dobrotnice. Med mašo poje društveni moški zbor. Po maši odkoraka društvo čez glavni trg po „Grabnu“ na spodnji trg v „Rokodeljski Dom“ št. 71. Ob pol 10. uri slovesno blagoslovljenje novega poslopja, združeno s primernim nagovorom. — Popoldne: Ob četrtna 4. uro v špitalski cerkvi peče litanije. — Zvečer točno ob 7. uri slavnostna predstava v novi dvorani: Razvrstitev točk bo taka-le: 1. Tamburaška koračnica, udarja društveni tamburaški zbor. 2. Nedvč: „Avstrija“. Moški zbor. 3. Prof. Iv. Stahuljak: „Iz slovenskih planin“. Kitica najrazličnejših slovenskih napevov. Tamburaški zbor. 4. Dr. G. Ipavc: „Planinska roža“. Čveterospev. 5. Fr. Gerbič: „Pevski poziv“. Moški zbor. 6. „Hrvatska koračnica“. Udarja tamburaški zbor. 7. Iv. Laharnar: „Lovčev slovo“. Čveterospev. 8. M. pl. Farkaš: „Iz hrvatskega Primorja“. Venec različnih jugoslovanskih pesmi. Udarja tamburaški zbor. (Društveni tamburaški zbor udarja pod vodstvom gosp. Ervina Burdych, lekarnarja v Škofji Loki. Pevskemu društvu bo dirigent g. Davorin Cvenk). 9. Slavnostni govor. 10. „Mlini pod zemljo ali zadnje ure poganstva v Rimu“. Igra v petih dejanjih. Po Werner-Mehlerju priredil dr. Gregor Pečjak. — Prosta zabava. — Vstopnina: Sedeži I., II. in III. vrste po kroni; IV., V. in VI. vrste po 80 h; vsi drugi sedeži po 60 h. Stojišča po 40 h. Udom polovična cena. — Ker je čisti dohodek namenjen za pokritje stroškov pri novi dvorani, se za preplačila in darove toplo priporočamo. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Šolske zadeve. Iz Čirčič pri Kranju se nam piše: V „Gorenjcu“ je zopet zagledal beli dan o šoli v Hrastju dopis, katerega odlikujejo tri lastnosti: surovost, nevednost in lažljivost. Poglejmo dopis: 1. Dokaz za surovost. Dne 3. t. m. je že neki liberalec v „Gorenjcu“ imenoval zavoljo hraške šole gospoda kranjskega dekana prefrikanega farja, Čirčane pa farške podrepnike, ki smo prišli ob pamet. V zadnjem dopisu pa pravi, da je z onimi psokami stopil psu na rep. Takih besed se le redkokdaj poslužujejo najbolj propadle barabe. Sram nas je, da smo sosedje

mesta, ki ima tako neomikanega pisarja mej zidima. 2. Dokaz za nevednost. V dopisu se trdi, da je gospod dekan zato proti ustanovitvi šole v Hrastju, ker bi moral učiti krščanski nauk (!) in ker bi potem za šolo na Premškovem moral plačevati večje občinske doklade od farovškega prostora na Hujah. Od farovških posestev se pa občinske doklade, kolikor je nam znano, ne plačujejo. Ako „Gorenjec“, gosp. dekanu očita, da hoče koga izkoristiti in odtegniti se plačevanju večjih doklad, je temu kriva le njegova velika nevednost. 3. Dokaz za lažljivost. Dopis pravi, da Koblar grozi Čirčanom, da bodo Čirčiče vfarane potem v poldrugo uro oddaljeni Senčur. Kaj podobnega še nihče izmed Čirčanov ni slišal iz ust gospoda dekana. Če „Gorenjec“ kaj takega trdi, je to več kot navadna farbarija. Slavnici c. kr. deželni šolski svet bi se tedaj jako vrezal, ako bi se količkaj oziral na „Gorenjčeve“ dopise o potrebi hraške šole. Vsa ta zadeva ni družega kot liberalna komedija. Šolski zakon in razsodbe najvišjega sodišča pa govore za nas. Šola v Hrastju je nemogoča, ker ni niti enega otroka, za katerega bi se morala snovati nova šolska občina. Kar se spremembe politične občine tiče, pa „Gorenjec“, damo prav, ako se poteza za večje občine. Tudi mi bomo prišli v večjo občino in pod boljšega župana, kakor je sedanjí in to prej, kakor bo kranjskemu farbarju in njegovemu učencu ljubo.

Iz bližine trzinske okolice. Ljudje, ki malo bolj jasno vidijo, so mi pravili, da se trzinskemu županu maje stolček. Gladkobesedni „oča župan“ pa so se, ne bodi len vstopili na bojno polje za svojo župansko čast. Sedaj vih-tijo gorjačo, kakor bi hoteli koga ustrašiti. kmalu pa imajo polna usta obljub, kadar velja kakemu zaslepljenemu kalinu zakriti oči. E, ptiček so naš oča župan. Z zavestjo v svoji morebiti zelo nemirni duši vidijo, da se bliža dan, ko bodo morali odložiti županstvo, katero jim je, ako smemo vrjeti njihovim zatrdilom v veliko breme. Ne vemo pa, kako se potem zopet strinja to z grožnjo njihovih pristašev: Ti, ako ga ne voliš, ne dobiš več drv iz hoste, ali pa: Ti bom obesil osebni davek na vrat. Seveda, to velja le tistim, ki se kažejo, da niso županove barve. Za svoje ljudi, pa ne poznajo nobene meje prostosti; med tem, ko drugim niti tega ne dajo, kar lahko zahtevajo po vsej pravici od občinskega predstojništva. Temu napovedujejo svojo jezo, onega zopet znajo oča župan zazibati v lepe sanje, n. pr. kako lepo je sedeti v občinskem odboru, ali pa celo — županiti, ako bi le hotel namesto njih. Ali bi ne vplivalo dobro g. župan, ko bi Vi Trzince malo poplašili, da jih ovadite radi prodajanja nezadacanega vina? Mi Vam svetujemo. To so spletke ki jih vijo trzinski oča župan. Sedaj pač vemo, zakaj ni bilo v Trzinu toliko časa občinskih volitev. Ali pa, če je kak drug vzrok, prosimo g. župana, da ga nam pojasni. Vsekako pa bi bilo umestno, da mi posežemo v sredino županove vesti, ter mu jo deloma nekoliko izprašamo, deloma mu damo nekaj navkov. Uprašali in zvedeli smo od Trzincev da je trzinska občina do grla sita sedanjega liberalnega županovanja. Oča župan dolgujejo hvaležnost strahopazljivosti in lahkovernosti Trzincev, da so se šopirili v županski časti zadnjih par let. Trzinska občina ima mnogo mož, ki so dobri gospodarji, in verni katoličani, čujte g. župan, ki bi znali previdno in dobro voditi občino, bi skrbeli za mir v svoji občini in ne kalili sami složnosti mej ljudmi. In Vaše liberalno gospodarstvo g. župan? To bi znali povedati možje, katerim nečete ugoditi niti ondi, kjer bi morali. Obratno pa, ker niso ti možje liberalni, skušajo jim Vaši pristaši vzeti dobro ime ondi, kjer vedo, da bi vplivalo na politične nasprotnike slabo, na vas dobro. Vi se drznete, očka župan, delati pred visokimi cerkvenimi dostojanstveniki, kakor najboljši katoliški mož. Doma pa, ako le nanese prilika, udrihate z vašimi znanci po talarjih in kar gorite liberalnega prepričanja. Svetujemo vam še, kadar menite iti na pot, da bi nevedneže pridobivali in lovili zase ter udrihali po duhovnikih, oglejte rajše občinska pota, ki kričeče tožijo županovo, napredno gospodarstvo. Vam pa, verni trzinski možje kličemo, volite iz svoje srede domačina

županom ter ne pustite, da bi vam tujec gospodaril. Ne glejte na ljudi, ki vas skušajo preslepiti! Ako izvolite takega moža, dobro bo za celo občino in otresli se bode te svobodnega županovanja. Z liberalcem v kot!!! Ali je lepo za katoliško občino da jo vodi liberalen župan?

V slovenskem gledališču v Ljubljani se predstavlja dne 5. t. m. v proslavo 25 letnega delovanja gosp. Danila, kot člana slovenske drame, narodna igra „Deseti brat“.

Lokalna železnica Železniki - Škofjaloka. V Železnikih na Gorenjskem je cvetela pred časom železniška obrt, katera pa hira radi slabih komunikacij. V povzdigo te obrti se je osnoval v Železnikih odbor interesentov, kateri namerja graditi lokalno železnico med Železniki in Škofjoklo tako, da se potem priklapi c. kr. državni železnici. Več o tem v današnjem članku.

Nemci s slovenskimi imeni. V odbor podružnice „Südmarke“ v nekem kraju na Štajerskem (ime je postranska stvar) so izvolili te dni nastopne „nemske“ kmete: Purgaja, Ledenika Hojnika in — Hruško! Tako vidimo povsodi v našo škodo in sramoto, kako naš življ oploja nemško njivo!

Električno razsvetljavo je vpeljal na svojem domu g. Blaž Zabret, posestnik v Britofu pri Predosljih. V torek jo je veleč. g. svetnik J. Kerč on slovesno blagoslovil.

Iz Primorskega lista povzamemo: Po kratkem zavarovanju pri „Vzajemni zavarovalnici“ v Ljubljani pogorela mi je 17. nov. p. l. hiša s pohištvo popolnoma. Potem ko je gospod ravnatelj zavarovalnice dne 20. novembra na mestu požara z gosp. županom škodo cenil, izplačala mi je zavarovalnica nemudoma cenjeno škodo do zadnjega vinarja. Zato se ji s tem iskreno zahvaljujem ter jo vsem najtopeje priporočam. Zavarujte se pri „Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani“. Bača pri sv. Luciji dne 2. dec. 1902. Ivan Mrak, posestnik.

Poraz liberalnega županstva. V Gorenji vasi pri Škofji Loki so bile včeraj občinske volitve. Dosedanji liberalni župan je propadel. Zmagala je katoliško narodna stranka. Dr. Tavčarju se pač slabo godi v njegovi rodni poljanski dolini. Ni še dolgo, ko je v Poljanah padel z županskega stola njegov brat, sedaj pa se je zrušila tudi liberalna komanda v Gorenji vasi. Slava zavednemu ljudstvu!

„Hrvatska straža“. Od škofa dr. Mahniča na Krku ustanovljena tiskarna „Kurytka“ izda v drugi polovici meseca februarja prvi zvezek novega lista „Hrvatska straža“. Urednik mu bo dr. Anton Alfirevič v Spljetu. Namen listu je apologetičen: hranil in tolmačil bo načela katoliške vere in krščanske filozofije. List se bo bavil v prvi vrsti z aktualnimi vprašanji. List bo prinašal tudi dopise v slovenskem jeziku ter bo poročal o kulturnem razvoju Slovencev. Vsebina prvega zvezka bo sledeča: „Hrvatska straža“. (Uredništvo.) — Zvanje katoliških svetovnjaka u naše doba. Dr. Antun Mahnič, biskup. — Zadača krščanske filozofije v XX. vijeku. Lj. Dostal, D. J. — O liberalizmu in liberalnem katolicizmu. D. M. Horman, D. I. — Katoliška crkva in rodoljublje. Dr. Antun Alfirevič. — Za istinom (Apologetička pisma) M. — Monizam u hrvatskoj knjizi („Dva Svijeta“). — Pjesme Silvija Str. Krancevića. — Iz života za život. „1. Može li papa mijenjati cerkvene zakone? P. 2. Mi slušamo samo papu!“ — Iz Slovenske. (Pisma.) Dr. Krek. — Prijegled katoličkih smotara. — Pabirci iz hrvatskih listova in novina. „Hrvatska straža“ bo izhajala štirikrat na leto. Vsaka številka bo imela najmanj 128 strani. Cena listu je 5 K na leto. Za dijake 3 K. Naroča se z naslovom: Uprava „Hrvatske Straže“ na Krku (Veglia) Istra. Posamezne številke 1 K 50 v.

Velikanski mraz je vladal zadnjih 14 dni. Zadnje dni se je, hvala Bogu, mraz nekoliko strl in postalo je toplejše. Od vseh krajev se je poročalo o nesrečah, ki so se zgodile vsled snežnih zametov in velikega mraza.

Usmilite se ptičice! Nenavadno hudo zimo, ki je pritisnila zadnji čas, občutijo posebno naše ptice pevke, ki ne le zmrzujejo, temuč tudi stradajo. Edina njihova nada so dobrosrčni ljudje, ki jim privoščijo nekaj zrnca. Spominjajmo se torej teh krilatih revic, ki nam povrnejo spomladi

male dobrote s petjem in pobiranjem škodljivega mrčesa.

Slavnost ženskega oddelka „Slovenske krščanske socijalne zveze“. V proslavo obletnice ustanovitve ženskega oddelka „Slov. kršč. soc. zveze“ bo jutri v nedeljo 1. februarja lepa slavnost. Ob 7. uri zjutraj bo v Križevniški cerkvi sv. maša s cerkvenim govorom č. g. dr. Janežiča in skupnim obhajilom društvenic. Zvečer ob 6. uri bo v veliki dvorani „Katol. Doma“ rodbinski večer z raznovrstnim zanimivim vspeodom. Posebno omenjamo nastop pevskega zbora. Vstopnina za članice prosta, nečlani plačajo 20 vin. K obilni udeležbi vabi vse somišljenice odbor ženskega oddelka „Slovenske kršč. soc. zveze“.

Zvest pes. Divji lovci so ustrelili v Sv. Lovrencu na Gornjem Štajerskem lovca Pettera. Našli so ga še le čez dva dni, a njegov pes je ležal ves čas v najhujšem mrazu zraven njega.

Drobne novice. Marija Johan, zasebnica v Škofji Loki, je prodala svojo hišo poleg nunske cerkve g. Rafaelu Thaler, poslovodji Dolenčeve trgovine iz Kranja. — Katoliško delavsko podporno društvo, ki bo tudi izobraževalno društvo z lastno knjižnico, se v kratkem ustanovi pri sv. Kunigundi na Štajerskem. Pravila so že potrjena od c. kr. dež. vlade v Gradcu. — Železnica iz Lesca na Bled! Veleposestnik gosp. Tomaž Pavšler v Kranju je dobil dovoljenje za tehnične predpriprave ozkotirne električne železnice od železniške postaje Lesce na Bled. — Janez Brank, učenec V. razreda na c. kr. cesarja Franca Jožefa državni gimnaziji v Kranju, je umrl 26. t. m. v svoji rojstni hiši v Repnjah v vodiški župniji in sicer za jetiko. — Kuharica A. Hameršal, katero je ustrelil v Celovcu učenec I. Gaggl v prsi, je dne 26. t. m. umrla v bolnišnici. Hameršal je bila stara 20 let in je bila doma z Radiš. — Novo slovensko cerkev zgrade v La Salle v Ameriki. — V sredo so pokopali v Ljubljani asistenta mestne hranilnice g. Evgena Sušnika. V četrtek je umrla njegova soproga gospa Nežika Sušnik. Oba sta imela jetiko. Zapuščata tri otročiče. — Ljubljansko vojaštvo je bilo v četrtek zjutraj za poskušnjo alarmirano, kar je seveda dalo ljudem povoda, da so govorili, da bode vojska.

Okolu sveta.

Državni zbor je včeraj rešil sladkorno predlogo. Sredi seje je prišlo v dvorani proračunskega odseka do velikih škandalov. Sladkorne tovarnarje je vlada povabila, da reši z njimi nekatera nesporazumljenja. Nemško-nacionalni poslanci so prihiteli in s klici: „Tu smo mi gospodarji! Ven z izkoriščevalci!“ vrgli sladkorne barone ven. Prihodnja seja je v sredo. Ako bo šlo vse v redu, pride sredi februarja proračun na vrsto.

Velikanska stavka je v Reusu na Španskem. Stavka 10.000 delavcev.

Na Cetinju je umrl vojvoda Peter Vuketič, oče kneginje Milene.

Laškega ministra za zunanje stvari Prinettija je zadela kap. Včeraj se mu je zdravstveni položaj nekoliko poboljšal.

Veliki ruski knez — katolik? Veliki ruski knez Pavel se mudi sedaj v Rimu. Nekateri listi trdijo, da namerava prestopiti h katoličanstvu.

Benetke v nevarnosti. Pred dnevi je izšla odredba, da se takoj izprazni Markova knjižnica iz palače dožev v Benetkah, ker so se v zidu pokazale nevarne razpokline.

Mnenje mladočeskega politika o položaju. Dr. Fořt, mladočeski poslanec, je imel v nedeljo v Kolinu govor, v katerem se je zavzemal za nadaljevanje obstrukcije od strani Čehov, ki je postala kategorični imperativ češke politike. Namen je: vreči Körberjevo ministerstvo ter zdrobiti nemško prevlado v parlamentu. Minister Rezek se ne more vzdržati. Gotovo pa je, da z obstrukcijo glede na jezikovno vprašanje ničesar ne dosežejo. Ako se pa Čehi ne upro z obstrukcijo, bi bili tekom 5 mesecev rešeni vojni zakon, proračun in nagodba z Ogersko, in Körber bi menil, da je prvi državnik Avstrije, čeprav je njegovo ministerstvo le ekspozitura konference

načelnikov nemških strank. To pa bi bila katastrofa za češko politiko, vsled česar bi nastalo klanje med Čehi. Zaradi tega morajo riskirati obstrukcijo. Vsled tega govora je načelnik mladočškega kluba Pacak odložil mandat.

Prememba poslovnika. Državna zbornica ima poslovnik, po katerem se uravnavajo razprave v zbornici. Po tem poslovniku morejo poslanci vedno, ako imajo le 20 podpisov za nujne predloge, pričeti obstrukcijo. Zato pa hočejo sedaj poslovnik premeniti. Katoliški centrum in krščanski socialisti so vložili nujna predloga glede premembe poslovnika. Proti premembi pa so takoj se oglasili nacionalni in liberalni Nemci ter socialni demokratje, dasi so Nemci sami poprej zahtevali premembo poslovnika. Nemci bi radi imeli prosto roko za obstrukcijo, vezani naj bi bili samo Slovani.

Konferenca hrvatskih opozicijonalnih strank, se je vršila v četrtek. Sprejete so bile sledeče resolucije: 1. Bivša stranka prava in bivša narodna neodvisna stranka, stopljeni dne 15. marca min. leta v jedinstveno stranko pod začasnim imenom „Hrvatska opozicija“, imenovali se bosti od danes „Hrvatska stranka prava“ 2. Hrvatska stranka prava obstoja zvesta drž. prav. programu, kakor sti ga dogovorili bivša stranka prava in narodna neodvisna stranka leta 1894. in katerega sti si osvojili sedaj obe fuzijonirani stranki na skupščini od 15. marca 1902. 3. Najnujnejše in neodložljivo nalogo svojo smatra hrvatska stranka prava: reformo dosedanjega volilnega reda, dalje spremembo današnje financijelne pogodbe z Ogersko, in to tako, da Hrvatska zadobi svojo popolno financijelno samostalnost, potem zaščito kmečki posesti, obrtnemu in delavskemu stanu in osebni svobodi; slednjič popolno svobodo tiska in združevanja. 4. Hrvatska stranka prava je nova stranka, ki se nikoli ne veže na strankarske tradicije bodisi bivše stranke prava, bodisi bivše neodvisne stranke, ter si hoče, vedno imajoča pred očmi glavno misel gori omenjenega programa, po upotrebljevanju prilik in primernih ustavnih sredstev, prizadevati za njegovo uresničenje.

Konferenca prvakov liberalne stranke na Španskem. Konferenca bivših liberalnih ministrov je odobrila program liberalne stranke v duhu Sagaste, kakor ga je sestavil Montero Rios. Program obseza sledeče glavne točke: Svoboda združevanja in zborovanj tudi za verske kongregacije; uvedenje obligatorične splošne volilne pravice; inkompatibiliteta poslanskih mandatov z drugimi javnimi službami; neumešavanje v evropska vprašanja; utrjenje prijateljske zveze s Portugalom in špansko Ameriko; zopetno vzpostavljene vojne mornarice; različne reforme na korist proletarijatu; amortizacija ihozemskega državnega dolga itd. — Kaj pravijo k temu slovenski liberalci? Ako se ta program primerja z delovanjem in pogumom slovenskih liberalcev, tedaj se pride do zaključka, da so ravno takozvani slovenski „naprednjaki“ največji nazadnjaki na svetu.

Srbska kraljeva dvojica na grobu Milana. Dne 11. februarja prideta kralj in kraljica srbska v Krušedol na grob pok. razkralja Milana. V Zemunu ju pozdravita ban krvatski grof Khuen Hedervary in korni poveljnik F. Z. M. Klobus. Na kolodvor v Zemun pridejo tudi načelniki oblasti, častniki in častna stotnija. Slično bo v Karlovcu, odkoder se kraljeva dvojica z vozom odpelje do samostana v Krušedolu, kjer je shranjeno truplo pok. Milana. V samostanu bodeta kralj in kraljica gosta našega cesarja. Temu potovanju se pripisuje tudi politična važnost v toliko, ker menijo, da se v istem izražajo posledice sporazumljenja naše monarhije z Rusijo.

Framasoni v francoskem parlamentu so te dni zopet slavili zmago nad „klerikalci“. Državni zbor je sprejel predlog, naj se podržavijo vsi šolski zavodi v naselbinah. Šolstvo v francoskih naselbinah so imeli v oskrbi doslej skoro samo redovniki in državi ni bilo treba ničesar izdajati v ta namen za naselbine. Sedaj bo seve drugače.

Smrtna obsodba bivšega burskega poveljnika. Irskega poslanca Lincha je angleško sodišče obsodilo na smrt, ker se je boril na strani

Burov kakor polkovnik. Sodišče je spoznalo, da je Linch izdal domovino v najkritičnejšem času. Linch je povsem mirno vsprejel svojo obsodbo. Na Irskem smatrajo Lincha za mučenika. Neki irski list pravi, da so Irski vsi zanj, ker Linch da je personifikacija irskih idej, ki so sovražne Angliji. Sedaj so Angleži Lincha pomilostili na dosmrtno ječo.

„Katoliški analfabeti“. Liberalci vedno pravijo, da katoličani sovražijo ljudsko izobrazbo in vzgajajo analfabete (ljudi, ki ne znajo brati). Pri preiskunjah vojaških novincev v Švici se je pa pokazalo, da so najbolje izšolani rekruti iz katoliških „nazadnjaških“ kantonov Wallis in Freiburg, „Prosvetljem“, napredni ciriški kanton je v tem oziru daleč ostal za njima.

Omara na maskaradi. Pred leti, ko so bili kostumni plesi na Francoskem na vrhuncu ter že ni bilo nič novega, česar se že ni videlo pri maskirancih, prišla je v plesno dvorano vendar do tedaj neobičajna maska. Neki mladi dijak je namreč vstopil v maski kot omara za obleko. Na vrhu je gledala iz omare z mavcem prevlečena dijakova glava, ki je bila povsem podobna kipu, noge je imel umetno skrite v nogah omare. Omara je bila dvakrat zaklenjena, a nad ključavnico je bil napis: „Ne odpreti!“ Vse se je zbralo okoli nenavadne maske, in seveda ni dovolila radovednost, da bi ne bili odprli omare. A tedaj je završelo po dvorani! Dovtipnež namreč ni imel na sebi druge obleke kot — omaro. Končno so tako maskiranega dovedli na policijo, češ, da je bil njegov nastop nemoralen. Dijak pa se je odločno zagovarjal s tem, da je bil zaklenjen ter nosil tudi svarilo, da se omara ne sme odpirati. Bil je oproščen. Danes je ta dovtipnež svetnik pri pariškem apelacijskem sodišču.

Nori oče. Tefegrafični inspektor Sisto de Maldé v Bresciji je nanagloma znorel. Utepel si je v glavo to flksno idejo, da je oče Abraham njegov sin pa Izak. V tej fiksni ideji je hotel tudi svojega 7letnega sina Feliksa darovati. Zagrabil ga je torej in ga položil na mizo. Njegova žena Signora de Maldé je prihitela na klicanje dečkovo v hišo ter hotela Feliksa iztrgati očetu iz rok. Nastalo je med zakonskima hudo ruvanje, kojemu je prišla še kuharica na pomoč. Obema se je posrečilo iztrgati noremu očetu otroka iz rok ter ga odnesti iz hiše. A oče zagradi zdaj svojo dveletno hčerko Gildo, jo položi v zibel ter jo umori. Šele na pomoč poklicanim redarjem se je posrečilo očeta zvezati. Pri zaslišanju je oče izjavil, da je to storil pri pravi zavesti. V Dantejev „Divini komediji“ je dobil to prepričanje, da je oče Abraham, in ima torej pravico svoje otroke umoriti.

Požar v norišnici. V neki norišnici v severu Londona je navstal požar, in sicer v oddelku za izraelitske gospe, v katerem je bilo 600 bolnic. Ker je bil veter, se je ogenj hitro razširil po vsej norišnici, v kateri je bilo 3000 bolnikov. 250 oseb je zgorelo, oziroma se zadušilo. Mej požarom so se vršili strašni prizori izven norišnice. Prihitelo je od vseh strani sorodnikov, da bi rešili svojce. Blazni so ovirali gašenje. Letali so po dvoranah in postajali besni. Tudi skozi okna so skakali. Mnogi norci so se radovali na ognju ter skakali vanj. Šele po mučnem delu 7. ur se je posrečilo gasilcem, da so lokalizirali ogenj.

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje Ivan Kregar.

Zgodovina obrtnega stanu.

Priobčil F. S. V . . . o.

(Konec.)

Propad.

Starogrški junak Ahiles je izgubil pred Trojo življenje v cvetu svojih dni, zato je ostal Grkom v spominu kot mlad junak. Pri cehih se ni godilo tako. Propadali so polagoma . . . in nikdo ni ob njihovem poginu potočil solzice. A vse drugače bi se bilo zgodilo, če bi bil kdo

posegel z razdirajočo roko po njih v onem času, ko so bili cehi v cvetu svojega obstanka.

S protestantizmom se je vedno bolj izgubljal pravi duh. Ljubezen in svoboda niste imeli več iste vezi. Pričel se je subjektivizem in atomizacija družbe.

Vsled ozkosrčne sebičnosti so se izjalovili cehi v monopole, iz obrtnega stanu so napravili ločeno kasto. Sebičnost je povzročila, da so se vidno krčile zadrage, kajti odslej so se sprejemali vanje le sorodniki ali pa oni, ki so se zaročili z vdovo ali hčerjo kakega mojstra. Temu se je pridružila še kopica drugih ovir. Tako n. pr. so zahtevali predragocene „Meisterstücke“ in luksurijske pojedine. Za oboje je moral izdati veliko denarja. Ko je postal mojster, je bil berač. Stavile so se velike zapreke za tehnični napredek. Delo posameznih cehov so vklepali v preveč ozke meje. Če je n. pr. kovač napravil kotel iz železa, pa je bilo treba medene ročke, je moral slednje napraviti medenar in ne kovač sam. Radi egoistične ozkosrčnosti so nastala sovraštva in posledica je bila — dragocene pravde. Sploh so postajale razmere med mojstri in pomočniki vedno bolj napete, kajti delavnik je bil vedno daljši, plača pomočnikov manjša, hrana slabša. Pomočniške korporacije so hirale od dne do dne.

Vsled razcepljenosti v verskih rečeh so razpadle bratovščine pomočnikov. In to je bil — kakor pravi Schenz — najusodopolnejši moment za propad cehov. Avtonomija cehov se je jela kršiti. Vlada se je pač jela utikati, a mesto da bi pomagala, je le še bolj razdirala že itak propadajoče zadrage.

Precejšen udarec je zavdala cehovstvu velika industrija. Ta se je porodila v onem času, ko je v Nemčiji protestantizem podvrgel cerkev državi, v onem času, ko je na Francoskem galvikanizem uklenil cerkev v svoje ozke sponse, skratka v času, ko se ni mogla cerkev upirati državi. Velika industrija je zahtevala mnogo pravic, predvsem pa je zahtevala, da se odstrani vsaka korporacija društev, vedoč, da še le potem morejo uspešno kliti na dan manifakture in fabrike.

Ker omenjam ravno tovarne, naj dostavim še par besedi o vporabljenju strojev, ki tudi niso bili na hirajoči obrtni stan brez vpliva.

Stroj sam na sebi pomeni brez dvoma velik napredek; ni pa prinesel delajočemu ljudstvu one olajšave, katero bi bil lahko. Nekaj takega je gotovo slutil tudi mestni svet v Danzigu, ki je dal Antona Mollerja skrivaj utopiti, ker je bil izumil nek tkalni stroj. Celu Montesquien je menil, da je stroj škodljiv, ker zmanjšuje število delavcev. Kdor hoče delati s stroji, mora imeti kapital, tega pa navadni obrtnik nima. Pri strojih dalje lahko delajo tudi otroci in ženske, ki so čisto konkurentje nasproti očetu, nasproti možu.

Zahtevam velike industrije je država rada ustregla. Odvzela je cehom stare pravice. Tako imamo pri nas že od Karola VI. iz leta 1726. naredbo, s katero se dovoljuje politični gosposki, da sme poleg mojstrov, ki so v cehih, dati pravico tudi drugim, ki niso udje zadrug. Ta pravica se jim je podelila s posebnim dekretom, vsled česar so se ti mojstri imenovali „delaetarji“. Tako se je začel izgubljati pomen cehov, pa šlo je še dalje.

Jožef II. je celo skušal cehne popolnoma zatreti, v ta namen je dal velike pravice fabrikantom. Cehi so vidno hirali. Moledovali so na vse pretege, naj se jim vendar vrnejo njih stare pravice, izrujejo naj se le napake — a zaman.

Cesar Franc I. je imel resen namen. Izdal je dva ukaza, ki bi bila dobro služila v prilog umirajočim cehom, a ti ukazi se niso izvršili; to je zabranila birokracija, srdita sovražnica cehovstva.

Cehi so bili vedno bližje svojemu propadu. S cesarskim patentom dne 20. grudnia l. 1859. se je priglasila pri nas popolna obrtna svoboda; vse korporacije kot javno pravni zavodi so bile pokopane. Toda kmalu se je pokazalo, kako potrebna so stanovska združevanja. Nižji stanovi so jeli propadati, zato so zahtevali, naj se jim vrnejo stanovske organizacije. Od leta 1859. ni poteklo niti eno leto, da bi ne bili povzdignili obrtniki prosečega glasu, naj jim dovolijo v rešitev stare pravice.

Tem željam se je deloma ugodilo, deloma ne. 15. sušca l. 1883. se je spremenil v Avstriji liberalni obrtni red in kot nekaj začetek stanovskih organizacij so se uvedle takozvane obrtne zadruge. 8. marca leta 1885. je sledil takozvani „Arbeiterschutzgesetz“. Nova novela se je izdala 4. julija l. 1896. Glavne hibe pri njej so: 1. Pri zadrugah, katere dopušča vlada, so združeni vsi obrtniki; 2. nasproti vladi nimajo nikake moči; njih sklepi so brez veljave; 3. te zadruge ne morejo same izvršiti vsega, česar bi potrebovale; to pa zato, ker jim manjka skupnih delavnic in skupnih kreditnih društev.

Končno nam je omeniti še najnovejšo prenosno zakona, ki prepoveduje krošnjarstvo. Splošno se mora reči, da je omenjeni zakon z ozirom na dejanske razmere v posameznih krajih dober in koristen. Kajti na podlagi tega zakona se ohrani poštena domača industrija in mnogo revnih družin, katerim je krošnjarstvo opora v boju za obstanek. Če se pa postavimo na ono stališče, katero bi moral zavzemati obrtni stan, moramo reči, da je krošnjarski zakon brez dvoma neka koncesija za obrtno svobodo.

To je torej zgodovina obrtnega stanu. Videli smo, kakšna je bila njegova preteklost, njega sedanjost nam je znana. In bodočnost?

Gotovo je, da se obrtni stan v tej obliki, kot jo ima danes, ne more obdržati. Naštevati zdravila, katera utegnejo rešiti življenje tako velevažnemu činitelju v človeški družbi, ne spada pod okrožje mojega sestavka. Rečem le to: Še je mogoča rešitev. Mogoča namreč le na ta način, da merodajni faktorji sprejmejo oni recept, katerega jim pišejo močje, ki imajo srce za ubogi obrtni stan in poznajo njega krvaveče rane. Če bodo ta recept sprejeli in po tem receptu ravnali, potem bo tudi obrtnemu stanu kmalu zažarela zarja boljše bodočnosti. Naši potomci pa bodo biležili — tako vsaj upamo — zgodovino obrtnega stanu z drugačno zavestjo nego mi, biležili jo bodo

„s praga sreče i ljubavi“.

GLASNIK.

Katoliška slovenska društva!

Dne 3. marca letos bode 25 let, kar je bil s papeško tiaro venčan naš sedanji slavno vladajoči papež Leon XIII. Vesoljni katoliški svet in celo nekatoličani pripravljajo se dostojno praznovati slavnostni dan sivega starčka na prestolu apostola apostolov sv. Petra Leona XIII. Brezdvojbeno je, da tudi mi Slovenci, zlasti pa naša katoliška slovenska društva, ne smemo zaostati za drugimi narodnostmi v slavlju socialnega papeža, velikega prijatelja in zaščitnika Slovanov, „luči na nebu!“ Gotovo bi velike večine sedaj obstoječih društev in socialnih organizmov naših ne bilo, ako bi ne bili po krasnih, času primernih svojih okrožnicah slavni papež, „luč na nebu“, vzbudil med razboritimi katoličani in tudi med nami Slovenci mož, ki navdušeno in z veseljem delujejo za družabno preosnovo gnile naše družbe po večno resničnih krščanskih načelih. Zato iskreno želimo, naj bi Leonov dan čim najslavneje praznovala naša katoliška slovenska društva. Da se bo pa slavlja moglo udeležiti naše ljudstvo v kar mogoče velikem številu, zato naj naša društva Leonov jubilej praznujejo v nedeljo 8. marca 1903.

V ta namen naj se naša katoliška društva dne 8. marca dopoludne udeležijo službe božje. K službi božji naj se gre v slovesnem sprevodu, če ima društvo zastavo, z zastavo. Naj se agitira med društveniki in znanci za sijajno udeležbo pri skupnem sprevodu k službi božji. Po cerkvenem slavnostnem opravilu se naj zopet v sprevodu odkoraka v društvo.

Vsako naše društvo naj, če bode dopustil čas, takoj po cerkvenem slavnostnem opravilu ali pa popoldne priredi slavnostno zborovanje v primerno okrašenih prostorih! Če je na razpolago društvena godba ali pevski zbor, naj se otvori in zaključi slavnostno zborovanje s papeško himno. Na odru

bodi okrašena soha ali podoba papeža Leona XIII. Slavnostno zborovanje ne bodi predolgo; predmet slavnostnega govora bodi: papež Leon XIII. in njegovo delo s posebnim ozirom na Slovane.

Na slavnostnem zborovanju naj se sprejme udanostna izjava sv. očetu in takoj odpošlje brzojavnim potom. Naslov: Leo XIII. Roma.

V krajih ali farah, kjer je več naših društev, naj vsa društva skupno praznujejo Leonovo slavlje, da se tako na impozanten način pokaže vzajemnost in solidarnost naših katoliških društev. Načelstva naših katoliških slovenskih društev naj zato v takih krajih v ta namen takoj vstopijo v dogovor.

Konečno pripomnimo, da se mora tak slavnostni sprevod k službi božji in nazaj v društvo kakor tudi slavnostno zborovanje pravočasno naznaniti pristojnemu c. kr. okrajn. glavarstvu. (Glej „Poročilo o shodu nepolitičnih društev naših“).

Naša društva nam naj blagovolijo kratko poročati, kako se je Leonovo slavlje izvršilo, pod naslovom: Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani.

Krščanski pozdrav!

Odbor slovenske kršč. soc. zveze v Ljubljani, dne 31. januarja 1903.

Delavske drobtine.

Javno predavanje. Prihodnji torek točno ob polu 8. uri zvečer predava v veliki dvorani „Kat. Doma“ g. dr. J. Ev. Krek.

Lepa pohvala verskemu delavstvu. Hrvaški „Glas naroda“ obširno poroča o zadnjem socialno demokratskem shodu v Vevčah, na katerem je vrlo vevško delavstvo odločno pokazalo na stališče, na katerem mora stati vsak prijatelj delavstva. O tem pravi „Glas Naroda“ da nastop vevškega delavstva „dokazuje da su krščanski socijali najiskreniji borci za radništvo (delavstvo), dočim socijalni demokrati rade (delajo) pod krinkom te radništvo izrabljaju, gdje samo mogu za brezvjerstvo u korist Židova i njihove vlasti. Naš slovenski sumišljenik in drug Gostinčar izjavio je pred vsemi radnici (delavci, da su krščanski socijali pripravi podati svoju ruku pomoćniku u svrhu skupnoga socijalnoga djelovanja ali pod uvjetom, da se radništvo organizira na čisto staležkoj podlozi bez političkog stračarenja. Kad je na to soc. dem. Breskvar pozivao, da svi stupe u. soc. dem. društva, zaorila je skupština odločnim: Nikako i nikada! Naša braća radnici — Slovenci u Vevčah pokazali so na toj skupštini tako divnu svijest, da ju stavljamo upravo za uzor svim našim sumišljenicima, koji se imadu boriti sa crvenjacima. (socialnimi demokrati) Jer dobro kaže „Slovenski List“ iz kojega to vadimo, da treba soc. demokrate privesti samo na put staležke borbe in osloboditi njihovoga bezvjerja i beznoštva, onda čemu tako rekuć biti jedno, jer onda će i oni misliti isto tako socijalno in narodno kao i mi. Dakako, da socijalni demokrati nisu li iz daleka skloni za pravu radničku borbu, već im je svuda u prvom redu taj cilj pred očima, da šire otrovno bezvjerstvo; da radništvo izrabe za svoje zavratne političke ciljeve, a vrh svega, da se vodje što više okoriste sa lahkomišljenošću zavednoga radništva. Bratsko slovensko radništvo uvidilo je to, pa se danas već neda zavaravati, već po svim slovenskim krajevima sviestno podiže krščansko-socialnu zastavu. Biti će ako Bog da tako doskora u Zagrebu te u ostalim hrvatskim gradovima, gdje danas rovar crvenjaci proti našoj Hrvatskoj radničkoj zajednici. Samo neka naši sodrugovi uporno rade za staležko osvješćivanje radništva na podlozi domoljubnoj in krščanskoj. Gdje će radnici biti osvješćeni na toj podlozi, tu će socialni demokrati uzalud jurišati. Ali radništvo treba s naše strane pokazati, da se za njegov boljak dade uspješnije raditi na podlozi vjere u Boga i u slobodnoj domovini, nego li na podlozi bezboštva i bezdomovinstva socijaldemokratskoga. Na posao somišljenici! Ugleđajte se ubraću Slovence! — Na te be-

sede bratskega hrvatskega lista samo dostavljamo: „Zavedno vevško delavstvo naprej po dosedanji poti, ki te stavlja za uzor ostalemu sloveskemu delavstvu. Bog živi naše vrle somišljenike v Vevčah, trdno združene pod zmagujočo krščansko-socialno zastavo!“

Iz Vevč. V nedeljo dne 1. februarja ob pol 4. uri popoldne se vrši občni zbor strokovnega in podpornega društva papirnih delavcev v društvenem domu v Slapah.

Kam pa danes zvečer?

V prostore „Starega strelišča“

kjer se vrši

sijajna predpustna veselica železničarjev.

Svira vojaška godba.

Vstopnina 40 vinarjev.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 3. februarja

bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“

ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Predava g. dr. J. E. Krek.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg štev. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Svoji k svojim!

KONRAD SKAZA St. Ulrich Gröden Tirol.

Slovenska delavnica za vsa cerkvena dela od prečastitih gospodov duhovnikov odlikovana, se priporoča za umetno izdelovanje svetnikov, altarjev, prižnic, križevih potov rezljanih (Relief) in na platno slikane, v vsakem slogu in po mogoče nizki ceni. Betlehemske jaslce s 15 rezljanimi podobami in 16 živali od 50 kron više. Umetno izdelane „Ljurdke votline“ i. t. d.

Za vsako poljubno podobo pošljem originalne fotografije mojih del, za altarje originalne načrte — Za vsako slovensko naročilo čez 100 krov dam kot spomin umetno rezljano božje razpelo zastoni.

Za cenjena naročila prosim

48 12—3

Konrad Skaza.

Blag. gosp.

Piccoli,

lekarnar

Ljubljana.

Pri neki gospej, katere je trpela dolgo časa na nervoznosti, sem uporabljal z izvrstnim uspehom Vaše železnato vino. Prosim torej, pošljite mi nadaljnjih šest steklenic imenovanega vina.

Dr. L. Färber

c. kr. štabni zdravnik

Rastelj, št. 19.

Gorica, 6. junija 1901.

III 40 10—6

Spominjajte se ljudskega sklada!

Tisk Zadružne tiskarne v Ljubljani.